

VOS EN HAAS: GAATJES

Sylvia Vanden Heede

Thé Tjong-Khing (ill.)

Lannoo

(door Inger Bos)

OVER DE MAKERS

Sylvia Vanden Heede (° 1961, Zwevegem) wilde als kind niets liever dan in het bos verdwalen. Ze droomde over wonen in een hol tussen de wortels van een eeuwenoude boom. Vanden Heede studeerde drie jaar moderne humaniora in Zwevegem, daarna sierkunsten in Brugge en bijbelwetenschappen in Heverlee.

Vos en Haas beleven ook veel van hun avonturen in het bos. De boeken over deze twee figuren maakt Sylvia Vanden Heede samen met Thé Tjong-Khing. Met het eerste boek *Vos en Haas* (1998) sleepte ze veel belangrijke prijzen in de wacht: het boek is bekroond met de Boekenleeuw (de prijs voor het beste Vlaamse kinderboek), met een Zilveren Griffel en met zowel een Vlag en Wimpel van de griffeljury als van de penseeljury. Het gaf Vanden Heede meteen een groot publiek. Er verschenen nog twee delen. Ongepland werd de reeks uitgebreid tot een plankvullende serie, waaronder ook karton-, zoek- en verzamelboeken en een kookboek.

In 2009 verscheen het eerste boek over twee nieuwe dieren: de neven Wolf en Hond. Daarna verschenen er nog twee delen. Marije Tolman heeft deze reeks geïllustreerd. Daarnaast maakt Vanden Heede boeken met een Bijbelse inslag voor uitgeverij Ark, zoals *Yep* (2004, herdruk 2012), over een zwart schaap in de kudde van de Goede Herder en *En God maakte de mens; de mooiste bijbelverhalen om zelf te lezen en naar te luisteren* (2006). Ze vertaalt ook (prenten)boeken naar het Nederlands.

Voor Sylvia Vanden Heede is schrijven 'bewaren': herinneringen, belevenissen, geuren, gevoelens en gedachten bewaren, zoals je de bloemen van de zomer droogt voor de herfst.

Thé Tjong-Khing (°1933, Purworedjo, Nederlands-Indië) kwam naar Nederland om te studeren aan de Kunstnijverheidsschool en kon daarna, na enig aandringen van zijn kant, aan de slag als striptekenaar bij de Toonder Studio's.

Miep Diekmann vroeg hem in 1970 stripachtige illustraties bij haar boek te maken. Dit was het begin van zijn loopbaan als illustrator. Hij heeft getekend voor kindertijdschriften als *Taptoe* en *Tina*, en de tekeningen gemaakt bij de verhalen van onder andere Els Pelgrom, Burny Bos en Dolf Verroen. En natuurlijk bij die van Sylvia Vanden Heede. Thé Tjong-Khing heeft ook eigen prentenboeken gemaakt, het woordloze *Waar is de taart?* Hiervoor heeft hij een Zilveren Penseel en de Woutertje Pieterseprijs ontvangen. Thé Tjong-Khing laat zich graag inspireren door de schilderkunst. Dat wordt heel letterlijk in zijn prentenboeken *Kunst met taart*, waarin hij het werk van beroemde kunstenaars verwerkt heeft, en *Bosch: het vreemde verhaal van Jeroen, zijn pet, zijn rugzak en de bal...* over (het werk van) Jheronimus Bosch.

In 2010 heeft Thé Tjong-Khing voor zijn oeuvre de Max Velthuis-prijs gekregen, een driejaarlijkse bekroning voor illustratoren van kinderboeken.

Bronnen: www.leesplein.nl, www.leesfeest.nl.

1. VOOR HET LEZEN

Neem een perforator mee.

Omslag

Laat het boek aan de kinderen zien.

- Wat zien jullie op de tekening op de voorkant?
- Kennen jullie deze dieren? Hebben jullie al eens eerder een boek over hen gelezen? (Vos, Haas, Uil en Ever)
- Wat doen de dieren hier? (ze kijken naar Uil die in de lucht allemaal gekleurde snippers uitstrooit)
- Weten jullie hoe het apparaat heet dat Uil in zijn vleugels heeft? (perforator)
- Haas is ook in de linker bovenhoek te zien. Er staat bij: 'Ik lees als Haas'. Wat betekent 'Ik lees als Haas'? (zie achterflap: het is een aanduiding voor het AVI-niveau; in dit geval AVI 3, 4 en 5)

Titel

De titel van dit boek is: *Vos en Haas; gaatjes*

- Waaraan denken jullie bij gaatjes? (in je oren (pijn/mooi), in je gebit (pijn), in je lijf (om mee te horen, om mee te eten, om mee te ruiken, om mee te plassen), in papier (handig), in hout/beton/steen (om dingen op te kunnen hangen))

2. TIJDENS HET LEZEN

Het boek is op maat van beginnende lezers geschreven. Laat de juryleden eventueel zelf een stuk lezen. Als ze gewoon willen luisteren naar het verhaal, is dit ook goed. De groot gedrukte tekst krijgt extra nadruk. Laat ook de prenten zien.

3. NA HET LEZEN

Taal

- Het woord 'gaatjes' roept bij alle personages een andere betekenis en allerlei associaties op. Waaraan denken jullie bij tandarts? (kiezen, mond, zwart, prik/verdooving, boren, stoel, spiegeltjes, ...) En waaraan denken jullie bij een boormachine? (schilderijen ophangen, meubels in elkaar zetten, drillboren, ...) Zie ook de onderdelen Personages en Creatieve Opdracht.
- Hoe noemt Uil zijn perforator? (feestmachine) Vinden jullie dat een goede naam?
- Wat zegt Vos aan het eind van het verhaal? ('Heel is helemaal goed.' (p. 30)) Wat valt jullie op bij deze zin? (heel en helemaal passen mooi bij elkaar)

Personages

- Wat vindt Haas van gaatjes, denken jullie? (Haas wil graag op Pluim lijken, een dame uit de stad; Haas denkt dat ze met gaatjes in haar oren en oorbellen net zo mooi zal zijn als Pluim)
- Wat vindt Vos van gaatjes, denken jullie? (hij snapt steeds niet over wat voor soort gaatjes het gaat: denkt aan een tandarts, vindt dat oorbellen veel lawaai maken, weet niet waar hij gaatjes voor Haas kan kopen, schrikt als hij een boormachine of perforator moet gebruiken; Vos vindt Haas zonder gaatjes ook al erg mooi, maar wil haar wel helpen al weet hij niet hoe)
- Wat vindt Ever van gaatjes, denken jullie? (Ever vindt gaatjes stoer, hij denkt aan piercings door neus, wenkbrauw of lip; volgens Ever kun je zelf gaatjes maken met een boormachine, zoals in hout, beton of steen; Ever vindt een beetje pijn niet erg)
- Wat vindt Uil van gaatjes, denken jullie? (Uil denkt eerst aan de gaten in zijn oren waarmee hij hoort; Uil haalt een perforator om gaatjes mee te maken, hij noemt het een feestmachine waar confetti uit komt)

Humor

- Welk woord past het best bij dit verhaal, vinden jullie: spannend, verdrietig of grappig?
- Als je het een grappig verhaal vindt, hoe komt dat dan? (bijvoorbeeld: dat alle personages aan een andere betekenis denken bij gaatjes, dat er allerlei misverstanden ontstaan over gaatjes maken, ...)
- Wat vinden jullie het grappigste onderdeel van het verhaal? Wie is het grappigste personage? Welke tekening is het grappigst? (bijvoorbeeld: Vos die aan een tandartsboor denkt, de tekening van Vos als tandarts met een heel grote boor (p. 11), Ever die aan allerlei soorten ringen denkt: door zijn neus, wenkbrauw of lip, Vos die niet snapt waarom Ever een ring door zijn neus wil, de tekening van Haas met confetti uit haar oren, ...)

Illustraties

Het verhaal wordt ook met de kleurenillustraties verteld.

- Wat zien jullie op de prenten? (vooral de figuren, weinig tot geen achtergrond, de houdingen zijn heel belangrijk; op de kleine prentjes is in gedachteschetsjes te zien waar de figuren aan denken)
- Op de eerste prent (p. 9) staat Haas voor de spiegel. Waaraan zien jullie hoe Haas zich voelt? (van haar gezicht zijn alleen haar ogen getekend; uit de houding van Haas blijkt dat ze zichzelf staat te bewonderen, uit de houding van Vos (open mond, open handen, voorovergebogen) blijkt dat hij verbaasd is)
- Vos denkt bij gaatjes aan de tandarts (p. 11). Wat zien jullie op de prent? (de tekenaar heeft ervoor gekozen om Vos als tandarts af te beelden en niet een 'onbekend' personage; de boor ziet er groot uit en door dat kronkellijntje ook angstaanjagend, een echte tandartsboor is heel anders – hierdoor wordt duidelijk dat Vos heel bang is voor de tandarts en gaatjes boren)
- Ever wil wel een ring door zijn neus (p. 16). Snapt Vos wat Ever bedoelt? (op de prent is te zien dat Vos denkt aan een heel grote ring die in de weg zit bij eten)
- Hoe denkt Uil over Pluim? (Uil vindt Pluim erg aardig en mooi; op de tekening op pagina 18 heeft het gedachteschetsje van Uil over Pluim de vorm van een hartje; in de tekst staat: 'zucht Uil' (p. 17) en 'staart wazig in de verte' (p. 18))
- Uil denkt bij gaatjes aan gaatjes in papier en confetti (p. 22/23). Snapt Vos wat Uil bedoelt? (op de prent op pagina 24 is de gedachte van Vos te zien: confetti uit de oren van Haas)

Einde

- Hoe eindigt het verhaal, krijgt Haas haar gaatjes of niet? (niet, Haas schrikt van de perforator en het voorstel om ook een stuk van haar oren af te knippen; Haas valt flauw; wanneer ze weer bijkomt, is ze blij dat ze geen gaatjes heeft en haar oren nog heel zijn; daarna vieren ze feest met de confetti van Uil)

Creatieve opdracht: confetti

Materiaal:

- Zwarte stift
- Wit of gekleurd tekenpapier
- Zak met gekleurde snippers uit perforator
- Lijm

Laat de kinderen op een vel tekenpapier een omtrek tekenen van een hand, dier of fantasiefiguur. Laat hen de figuur vullen met lijm. Beplak de figuur met de gekleurde snippers.

Creatieve opdracht: gaatjes

Materiaal:

- Vouwblaadjes in verschillende kleuren
- Schaar

Laat de kinderen een vouwblaadje in vieren vouwen. Laat hen daarna figuren in het opgevouwen blaadje knippen. Na het openslaan van het blaadje zitten er allerlei gaten in verschillende vormen in het 'matje'.

Creatieve opdracht: mindmap

<u>Materiaal</u>

- Wit papier- Stiften of kleurpotloden

Laat de kinderen een mindmap maken bij 'tandarts'. Ze kunnen kleine tekeningetjes maken in de mindmap.

123 piano

Laat de kinderen het spel 123 piano spelen. Eén kind staat omgekeerd bij een muur zodat hij de groep niet kan zien. De andere kinderen lopen vanaf een startlijn rustig naar het kind toe.

Als het kind bij de muur '123 piano!' zegt draait het zich snel om. De andere kinderen moeten dan stil staan in een pose alsof ze voor de spiegel staan (zoals Haas) of op de catwalk. Wie zich beweegt moet weer bij de startlijn beginnen. Wie het lukt om als eerste de muur aan te tikken heeft gewonnen en mag dan zelf bij de muur gaan staan.

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.